

Studiu de caz: Acordul comercial UE - Mercosur

UE a semnat cu Mercosur în 1993 un acord pentru furnizarea de asistență necesară procesului de integrare a statelor în Mercosur. În anii 1990 - 1995, UE a încheiat acorduri comerciale bilaterale cu cele 4 state membre Mercosur. Baza pentru viitoarea negociere a unui tratat de liber schimb a fost Acordul Cadru de Cooperare Interregională (Inter-regional Framework Cooperation Agreement), o platformă pentru discuții tehnice, semnat la Madrid în 1995 și intrat în vigoare în 1999.

În 1999 UE a decis începerea negocierilor cu Mercosur pentru încheierea unui tratat de liber schimb. Prima rundă de negocieri a avut loc în 2000, ulterior negocierile s-au blocat și au fost reluate în 2016, anul în care UE figura deja ca cel mai important partener de comerț al Mercosur (17%), depășind China și SUA. În 2019 exporturile UE spre cele 4 state Mercosur au avut valoarea de 41 mld. E, iar importurile din cele 4 state Mercosur către UE, valoarea de 35,9 mld. E. UE este cel mai mare investitor în Mercosur, cu 365 mld. Euro în 2017, cei mai importanți investitori fiind Spania, Germania și Franța, cu investiții în bănci, telecomunicații, aviație, industria electronică etc. Valoarea investițiilor Mercosur în UE a fost de 52 mld. Euro, în 2017. Produsele de import din Mercosur sunt în principal produse agricole, animale vii și produse alimentare, în vreme ce produsele de export ale UE către Mercosur sunt utilaje, vehicule și produse farmaceutice.

După 20 de ani de negociere, UE și Mercosur au ajuns la un acord de principiu la 28 iunie 2019, convenind asupra tarifelor, normelor de origine, barierelor tehnice în calea comerțului, măsurilor fito-sanitare, proprietății intelectuale, întreprinderilor mici și mijlocii, achizițiilor guvernamentale.

„Acuerdo de Asociacion Estrategica Mercosur-UE” este prezentat de Mercosur drept „un acord istoric”, o etapă nouă și o garanție a creșterii economice susținute, generând calitate și transparență instituțională, „un acord fără precedent” pentru o piață care ar urma să reunească 750 milioane de consumatori și care ar cumula un sfert din PIB-ul global.

Conform acordului, Mercosur ar elimina 93% din tarifele pe bunurile importate din UE și ar acorda tarife preferențiale pentru restul de 7%. La rândul său, UE ar elimina tarifele pentru 95% din produsele importate din Mercosur, respectiv pentru 83% în produsele agricole importate. Pentru exporturile UE, acest acord ar însemna o eliminarea de taxe vamale în valoare de 4 mld. \$. Pentru protejarea intereselor fermierilor europeni, ar fi incluse 357 produse cu recunoaștere de „indicatie geografică” (IG). Acordul ar liberaliza achizițiile publice pentru ambele părți, firmele UE ar fi primele și singurele aparținând statelor din afara Mercosur care să aibă acces la acest proces. Tratatul include articole referitoare la protejarea mediului și legislația muncii. Pentru UE eliminarea tarifelor vamale mari la principalele sale produse de export (vehicule, utilaje, produse farmaceutice) ar aduce o creștere substanțială a exportului. De asemenea, ar reprezenta o oportunitate unică pentru UE de a avea un impact benefic asupra politicilor de mediu din America de Sud. Pentru Mercosur, un tratat de liber schimb cu UE, ar reprezenta ieșirea din izolarea continentală și afilierea cu un partener global extra continental de prim rang (singurele tratate comerciale extra continentale sunt cu India, Egipt, Israel și Palestina, fără rezultate notabile).

În UE, acordul ar trebui să urmeze procedura, fiind necesară aprobarea lui de către Parlamentul European și de către Parlamentele naționale ale celor 27 de state membre UE. Acordul este momentan blocat din cauza opoziției unor state membre datorate protestelor fermierilor europeni invocând competiția neloială și de ecologiștii preocupați de defrișările masive din Pădurea Amazoniană. Un raport al Stângii Europene din Parlamentul European evidențiază, încă din 2018, și pericolul încurajării fluxului de capital ilegal și a evaziunii fiscale prin intermediul acordului EU - Mercosur.

Spania, Portugalia, Germania au susținut puternic acordul, dar în timpul președenției Germaniei la Consiliul Uniunii Europene (iulie -decembrie 2020), poziția Germaniei s-a schimbat în contextul incendiilor din Pădurea Amazoniană și a poziției Braziliei în privința politicii de reîmpădurire. Balanța susținerii acordului s-a schimbat și datorită alegerilor pentru Parlamentul European din 2019, în urma cărora influența ecologiștilor a crescut, la fel și exprimarea la nivel oficial a îngrijorărilor asupra unui acord cu țări care nu își asumă politici de combatere a schimbărilor climatice. O inițiativă franco-olandeză (non-paper), transmisă Comisiei Europene în mai 2020, sugera o schimbare în politica comercială a UE, în direcția preocupării pentru consecințele socio-economice ale tratatelor comerciale și pentru dezvoltarea durabilă. UE și-a asumat o politică

pentru mediu în interiorul comunității (European Green Deal), dar a neglijat efectele asupra țărilor în curs de dezvoltare, iar introducerea de clauze de mediu în tratatele comerciale ale UE ar trebui să devină centrul acțiunilor pentru promovarea unei dezvoltări durabile la nivel global. Numeroase organizații de mediu s-au adresat instituțiilor europene subliniind impactul negativ al acordului cu Mercosur asupra mediului, în direcția creșterii defrișărilor în Pădurea Amazoniană și utilizarea pe scară largă a pesticidelor periculoase.

Franța, Belgia, Irlanda au exprimat îngrijorări legate de creșterea importurilor de produse agricole sud-americe, în detrimentul celor europene. Franța este un oponent al acordului datorită intereselor fermierilor, iar președintele Franței, Emmanuel Macron – în contextul pregătirii campaniei electorale din 2022 - a denunțat public acordul, calificându-l drept incompatibil cu politica de mediu a UE. În contextul ascensiunii partidului Verzilor la putere în Germania, în urma alegerilor legislative din septembrie 2021, se conturează amânarea ratificării acordului și în această țară. Austria se opune categoric unui acord cu Mercosur, precum și oricărui încercări de a face acordul funcțional sub o altă formă - se face aici referire la rapoartele apărute în mass-media asupra intenției Comisiei Europene de a separa partea comercială a acordului de cea politică, ca astfel să fie posibilă trecerea acestuia prin procesul de vot al instituțiilor europene (prin majoritate calificată), eludând astfel necesitatea ratificării în parlamentele naționale.

Susținătorii ai acordului rămân în continuare Spania și Portugalia, datorită legăturilor istorice și lingvistice cu statele Americii de Sud. Deveniți avocați ai apărării acordului cu Mercosur, reprezentanții ai celor 2 state UE opinează că politicile de mediu sunt doar un pretext pentru blocarea acordului, adevăratul motiv fiind protecționismul european. Oficiali ai guvernului Braziliei au emis opinii similare, iar reprezentanții ai organizațiilor care promovează comerțul liber la nivel global, atenționează că o condiționare a acordurilor comerciale de politica European Green Deal va face dificilă cooperarea în materie de comerț cu orice actor extracomunitar.

În contextul preluării Președinției Consiliului UE de către Franța, în ianuarie 2022, este puțin probabil ca acordul să fie promovat în forma actuală. Includerea politicilor de mediu în acordul cu Mercosur va fi probabil una dintre preocupări. Vor fi necesare noi negocieri care să consolideze politici de mediu agreeate, dar impunerea unilaterală a regulilor European Green Deal nu e o soluție pentru deblocarea acordului cu Mercosur. Dacă motivul blocării acordului este doar politica de mediu, și nu chestiuni legate de importul de produse agricole, este posibil ca negocierile să fie reluate abia după alegerile prezidențiale din Brazilia din octombrie 2022, politica lui Jair Bolsonaro în privința protecției mediului nepermițând o deblocare a dialogului pe această temă.

Revision #1

Created 13 December 2023 08:54:42 by Christian Nasulea

Updated 19 January 2024 10:15:18 by Christian Nasulea